

Pakauna

Adu dagiti baro a takuat iti agrikultura, ngem adu a mannalon ti saan a mairanranud kadagitoy ta dida makaasideg kadagiti ahensia a mangiwanwanwan kadagitoy. Adda met dagiti makaasideg no dumarayda kadagiti panagsanay.

Adda pay dagiti mannalon ti kayatda ti makaadal, ngem maliwayan ida dagiti ahensia a nakatakuat kadagitoy a teknolohia. Gapu iti kaadu dagiti kayatda nga aramiden, malipatan dagiti mangimaton kadagitoy nga ahensia ti pudno a kaipapanan dagiti aramidida -- ti mangidanon kadagiti resulta ti panagsukisok kadagiti mannalon.

Addada met dagiti mannalon ti nakaadal kadagiti baro a teknolohia, ngem saanda maiyaplikar dagitoy iti talonda.

Ngarud, ti Extension Directorate ti Mariano Marcos State University ti agbalin a ramay ti unibersidad tapno maiyasideg dagitoy a takuat kadagiti mannalon, ken dadduma a benepisario ti panagrang-ay tapno magun-odda ti panagdur-as.

Babaen ti tulong ti Commission on Higher Education, maipablaak dagitoy a teknolohia tapno maisaknap dagitoy a takuat.

Mairuknoy daytoy a pagbasaan kadagiti amin a mannalon ken dagiti kliente dagiti Techno Pinoy Centers iti Rehon I.

Agisayangkat ti Extension Directorate kadagiti panagsanay, *pilot demonstrations* ken *exhibits* tapno maiyadal dagitoy a takuat.

Panagmula iti Karabasa

Tiempo ken Daga a Pagmulaan

Kapintasan nga imula ti karabasa iti nasapa a paset ti kalgaw (Oktubre), ngem mabalin met ti agmula iti panagtutudo (Mayo-Hunio) kadagit nangato a lugar nga addaan iti napintas ken alisto a mainsetan a daga. Nasken nga itiempo ti panagmula ta makaapektar daytoy iti panagbunga ti karabasa.

Mabalin nga imula ti karabasa iti ania man a klase ti daga ngem kapintasan nga imula dagitoy kadagiti lugar a nabaknang iti organiko nga abono.

Panangisagana iti daga a Pagmulaan

- ✓ Agbiag ti karabasa uray iti saan unay a naruka a daga. Dalusan a nasayaat ti lugar a pagmulaan
- ✓ Araduen ti pagmulaan iti mamindua wenno mamitlo a daras ken muriskien a nasayaat iti kada 3 nga aldaw ti a panagarado
- ✓ Agaramid iti 2 nga aggaabay nga aray nga agngato iti 10 agingga't 12 a pulgada ken agakaba iti maysa a metro. Maysa met a metro iti nagbaetanda.
- ✓ Masapul a 10 metro ti nagbaetan ti kada paris a binnatog wenno inaray.
- ✓ Iwaras ti organiko nga abono (lugit ti manok) iti rabaw ti inaray iti kaadu a 40 a sako (50 a kilo) iti kada 1,000 a metro kuadrado sakbay ti panagalep-ep.
- ✓ Alep-epan ti inaray iti plastic kalpasan ti panangiwaras iti lugit ti manok.

Kaaddayo ti Panagmula

Agkarayam ti karabasa ken dumakkel daytoy agingga't 15 a metro. Ngarud, agmula iti kaaddayo a 1.0 agingga't 2.0 a metro tunggal puon ken 10 agingga't 15 metro ti nagbaetan ti tunggal paris a binnatog.

Kadagiti lugar nga awan ti kaykayona, agmula iti kaaddayo 5-10 m ken 1-2 m ti baet ti mula iti kada batog wenno linia. Kadagiti met lugar a medio malinongan wenno naiballaet a mulmula kas iti niog, agmula iti kaaddayo a 10-15 a metro kada nagbaetan ti paris a binatog (double row).

Panagalep-ep

- ✓ Agaramat iti plastik nga alep-ep tapno malapdan ti panagtubo dagiti ruot.
- ✓ Tumulong pay daytoy a mangpatalinaed iti dam-eg ti daga ken lapdanna ti pannakapukaw dagiti nitroheno iti daga.
- ✓ Pagtalinaedenna pay ti nasayaat a temperatura ti daga.

Panagabono

- ✓ Tapno nangato ti apit, agmula iti daga a nabaknang iti organiko nga abono.
- ✓ Agabono met iti 14-14-14 iti kaadu a 20 agingga't 30 a gramo kada puon wenno kaibatogan iti 1 agingga't 2 a kutsara.
- ✓ Abonoan met iti 10 agingga't 20 a gramo iti napaglaok a urea (46-0-0) ken muriate of potash (0-0-60) 4 a lawas kalpasan ti panagmula.
- ✓ Mabalin met ti agaramat iti nagkataman iti kayo ken uring nga etta a nalaokan iti lugit ti manok. Iyaplikar daytoy iti daga sakbay ti panagmula ta nabaknang dagitoy iti *potassium*.

Agmulatayo iti Karabasa

Panagpadanum

Naandur ti karabasa iti tikag, ngem nasken a padanuman daytoy no tiempo ti tikag. Agpadanum kadagiti binnatog dagiti mula iti kada 7 agingga't 10 nga aldaw.

Panangtaming kadagiti Peste

- ✓ Alisto a maatar dagiti karabasa iti insekto a *cucurbit beetle*. Tapno maatipa dagitoy, warisan iti dapoy dagiti bulong ti mula. No met umatake dagiti *fruitfly*, agaramat iti *Methyl Eugenol*.
- ✓ Imula laeng dagiti nasalun-at a patubo a karabasa. Dagus met a paruten dagiti mula no makita nga inatar iti sakit. No agmula kadagiti nasalun-at a bin-i, sigurado a nasalun-at dagiti mula agingga iti panagapit.
- ✓ Dagiti kadawyan a sakit ti karabasa ket ti *bacterial wilt*, *downy mildew*, *powdery mildew*, *little leaf*, *squash leaf curl virus* ken *watermelon mosaic virus*. Agaplikar iti kompost ken lugit dagiti dingo tapno maatipa ti panagatar ti *bacterial wilt*. Malapdan met ti panagatar dagiti *mildews* ken bayrus no agmula iti naandur a barayti kas iti *Rizalina*. Taginayonen met a nadalus ti minulaan tapno maatipa ti panagwaras dagiti peste ken sakit.
- ✓ Saan met a kanayonen a mulaan ti lugar a pagmulmulaan iti karabasa tapno saan a bumalay dagiti sakit wenno peste iti daga.
- ✓ Liklikan pay a mulaan ti lugar a namulmulaan natnateng a kapamilia ti karabasa kas iti kabatiti, paria, tabungaw, sandia, ken tangkoy tapno maliklikan iti alisto a panagraira dagiti peste dagiti mula.

- ✓ Mabalin a pagsisinnublaten nga imula ti legumbre, mais, natnateng, ken repolio.
- ✓ Napintas nga isublat nga imula dagiti bukukel ti utong iti mais ken dadduma pay a mulamula tapno maatipa ti panagatar ti sakit a *root rot*.
- ✓ Paruten a dagus dagiti ruot ta pabassitenna ti apit kasta met a pababaenna ti kalidad ti mula.
- ✓ Makiagaw dagiti ruot iti raniag ti init, nitroheno, posporos, potassium ken dadduma pay nga elemento, agraman danum nga agserbi kadagiti mula.

Panagapit

- ✓ Mabalin a burasen dagiti natangkenan a bunga ti karabasa. Saan a purpursingen ti pupurusanna tapno nabaybayag ti pannakaaramatda.
- ✓ Mabalin met a burasen a naganus no lutuen a karaman ti ukis daytoy. Saan pay a burburasen dagiti bunga no saan pay a mailako dagitoy.

Editorial Board

Dr. Marivic M. Alimbuyuguen
Mangimaton

Mercy Fausta R. Gaño
Nangipatarus ken nangurnos:

Mr. Segundo S. Duldul
Naggapuan ti teknolohia

Reynaldo E. Andres
Editor

Dr. Stanley C. Malab
Dr. Miriam E. Pascua
Mamagbaga

Impablaak ti Mariano Marcos State University-
Extension Directorate iti tulong ti
Commission on Higher Education (CHED) babaen
iti programa "Strengthening the Farmers' Information and
Technology Services through the Production of IEC materials"